

4. Дія – Державні послуги онлайн. Державні послуги онлайн | Дія.
URL: <https://diia.gov.ua/> (дата звернення: 28.09.2022).
5. UN E-Government Survey 2022.
URL: <https://publicadministration.un.org/en/> (date of access: 28.09.2022).
6. Табачук, А. Розвиток електронного урядування та електронної демократії в Україні. EAN 9786177843497, 2021, 281.

Abstract: *The concept of electronic democracy, which is built on the basis of the application of new information and communication technologies in obtaining and disseminating information, political discussion, and making social and political decisions, has been studied. The implementation of e-democracy in Ukraine, successes and results are analyzed. It was noted that the effectiveness of the development and implementation of electronic democracy tools in an individual state depends on the form of government, the type of political regime, the level of development of the technical infrastructure and information society, the degree of protection and the possibility of ensuring information security, the level of literacy and awareness of citizens, and public trust.*

Keywords: *information society, democracy, electronic democracy, digitalization.*

*Науковий керівник – ДОВГАЛЬ Олена,
д-р. екон. наук, завідувач кафедри кафедри економічної теорії і суспільних наук,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ. ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ

**ТІТАРЕНКО Анастасія, здобувач вищої освіти групи Б 3/1
спеціальність 071 Облік і оподаткування**

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація: *досліджено особливості формування місцевого бюджету, визначено вплив децентралізації на наповнення місцевого бюджету.*

Ключові слова: *децентралізація, місцевий бюджет, доходи, трансферти, об'єднані територіальні громади.*

Фінанси відіграють надзвичайно важливу роль у суспільстві. Саме вони є складовою частиною економічних відносин і водночас головним інструментом реалізації основних напрямів державної, регіональної та місцевої політики соціально-економічного розвитку. В умовах сьогодення органам місцевого самоврядування новостворених об'єднаних громад як ніколи важливо знати й розуміти природу місцевих фінансів, розбиратися в механізмі їх функціонування, уміти аналізувати ті процеси і явища, що пов'язані з формуванням, розподілом і використанням грошових фондів, бачити ті форми, методи й засоби, за допомогою яких можна найбільш повно використовувати місцеві фінанси як один з інструментів ефективного впливу на всі процеси соціально-економічного розвитку

своєї громади. Саме через місцеві фінанси формуються певні відносини органів самоврядування практично з усіма підприємствами, установами, що розміщені на їхній території, і населенням цієї території [1].

Нові об'єднання територіальних громад, що почали формуватися в Україні з 2015 року в межах Концепції реформування місцевого самоврядування, вже зіткнулися із проблемами формування бюджету та ефективного розподілу його коштів для виконання основних завдань територіальної громади із забезпечення благоустрою визначеної території, що й зумовило актуальність теми дослідження.

Реформа децентралізації дозволила суттєво наростити дохідну частину місцевих бюджетів. Однак одночасно фінансування більшої частини видатків, пов'язаних з життям територіальних громад, тепер здійснюється за рахунок їхніх бюджетів. «Ціна держави» продовжує пояснювати як функціонують місцеві бюджети. У фокусі – формування дохідної частини місцевих бюджетів і ключові напрямки видатків.

Доходи місцевих бюджетів умовно поділяють на власні (ті, які належать органам місцевого самоврядування та передані (ті, які місцевим бюджетам передають з державного бюджету на безповоротній основі, тобто міжбюджетні трансферти). Значення власних доходів місцевих бюджетів в останні три роки коливається в межах від 45-47% загальних доходів місцевих бюджетів.

Джерела доходів місцевих бюджетів визначено Бюджетним кодексом України, відповідно, доходи бюджету – це податкові, неподаткові та інші надходження на безповоротній основі, справляння яких передбачено законодавством України (включаючи трансферти, плату за надання адміністративних послуг, власні надходження бюджетних установ) [2].

Доходи бюджету класифікуються за такими розділами:

- податкові надходження;
- неподаткові надходження;
- доходи від операцій з капіталом;
- трансферти.

Таблиця 1 **Класифікація доходів місцевих бюджетів**

Податкові надходження	Неподаткові надходження	Доходи від операцій з капіталом	Трансферти
Встановлені законами України про оподаткування загальнодержавні податки та збори й місцеві податки та збори.	1) Доходи від власності та підприємницької діяльності; 2) Адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної господарської діяльності; 3) Інші неподаткові надходження.	Доходи від продажу капітальних активів (основних фондів, державних запасів і резервів, землі).	Кошти, одержані від інших органів державної влади, органів місцевого самоврядування, інших держав або міжнародних організацій на безоплатній та безповоротній основі.

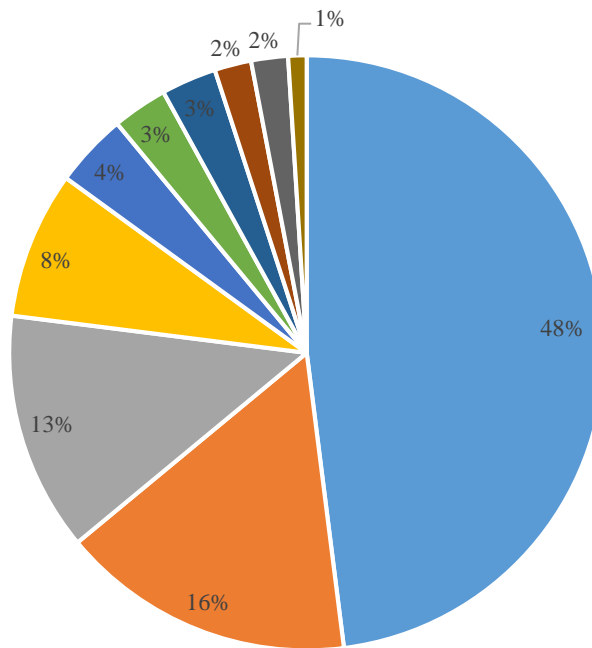
Джерело: побудовано автором на основі даних [1]

Значення того чи іншого джерела доходів в структурі конкретного місцевого бюджету зумовлено специфікою розподілу у Бюджетному кодексі податків та зборів між місцевими бюджетами різних рівнів.

Так, за оцінкою Міністерства фінансів України, ресурс місцевих бюджетів у 2023 р. становитиме 571 266,9 млн грн, у т. ч. за загальним фондом – 520 789,4 млн грн, а за спеціальним фондом – 50 477,5 млн грн. Загальний показник власних доходів місцевих бюджетів на 2023 р. розраховано у сумі 389,6 млрд грн, у т. ч. загальний фонд – 366,2 млрд грн, спеціальний фонд – 23,4 млрд грн [3].

Розглянемо структуру трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам у проєкті бюджету на 2023 рік (рис. 1).

Головною відмінністю дотацій від субвенцій є відсутність обмежень щодо напрямів їх використання. Дотації здебільшого скеровують для фінансування поточних потреб місцевої громади. Хоча варто відзначити, що для ефективного використання коштів, урядовці деякі дотації «прив'язують» до конкретних напрямів використання. Наприклад, додаткова дотація на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я призначена для здійснення поточних видатків у школах, включаючи зарплату непедагогічного персоналу, та для оплати енергоносіїв в лікарнях, амбулаторіях та інших закладах охорони здоров'я [3].

- освітня субвенція - 87,5 млрд грн
- базова дотація - 29,0 млрд грн
- додаткова дотація на здійснення повноважень ОМС - 23,9 млрд грн
- дороги - 13,6 млрд грн
- програма з відновлення України - 7,0 млрд грн
- метро (Харків, Дніпро) - 6,1 млрд грн
- інші субвенції - 6,0 млрд грн
- додаткові дотації - 3,7 млрд грн
- інші субвенції на освіту - 2,0 млрд грн
- підтримка охорони здоров'я - 2,0 млрд грн

Рис. 1. Структура трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам у проєкті бюджету на 2023 рік

Джерело: побудовано автором на основі даних [1]

Отже, бюджети об'єднаних територіальних громад формуються за допомогою податкових, неподаткових надходжень, трансфертів та доходів від операцій з капіталом.

Значна перевага децентралізації в тому, що місцева влада самостійно розподіляє видатки, за необхідності щось будують або ремонтують. Таким чином у громадах рівень життя покращується.

Література:

1. Наталенко Н.В. Фінанси та бюджет об'єднаної громади (навчальний модуль). К.: ІКЦ «Легальний статус», 2016. 72 с.

2. Джерела доходів місцевих бюджетів. Децентралізація в Україні. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/7476> (дата звернення: 29.09.2022).
3. Прогнозна оцінка та аналіз основних параметрів виконання місцевих бюджетів у 2023 році. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/15475> (дата звернення: 29.09.2022).

Abstract: Peculiarities of the formation of the local budget have been studied. The impact of decentralization on the local budget is determined.

Keywords: decentralization, local budget, income, transfers, united territorial communities.

**Науковий керівник – МІКУЛЯК Катерина,
асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв**

ПОДАТКОВА СИСТЕМА ТА ПОДАТКОВЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

**ФЕДЮКЕВИЧ Анна, здобувач вищої освіти
спеціальність 071 Облік і оподаткування**

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація: розглянуто дефініцію «податкова система України», наведено основні принципи побудови податкової системи, розглянуто необхідність удосконалення механізмів оподаткування, а також зміни у податковому законодавстві.

Ключові слова: податкова система, податкове законодавство, особливості оподаткування, економічні відносини.

Податкова система є одним з головних важелів, які регулюють економічні взаємовідносини товаровиробників з державою та повинна забезпечувати вихід країни з кризи. У всі часи податки були обов'язковим елементом фінансової системи, та головним важелем формування дохідної частини бюджету.

У наш час в Україні відбуваються кардинальні перетворення в соціально-економічній та політичній сферах, тому одним із важливих напрямів підвищення ефективності функціонування українських підприємств є вдосконалення механізму оподаткування. Система оподаткування в Україні має істотний вплив на формування дохідної частини бюджетів усіх рівнів, які утворюють державну скарбницю країни. Податкова система являє собою важливий елемент державного впливу на діяльність суб'єктів господарювання, від ефективності функціонування якої залежить продуктивність чи деструктивність соціально-економічних